

Nädala- kommentaar

20/2021

Soome majandus saab hakkama ka turismita

Suletud Soome piir valmistab meelehärmi nii seal töötavatele eestlastele kui siinsetele turismiettevõtjatele, kes Soome klientide naasmist pikisilmi ootavad. Kuigi reisimise taastumist ootavad ka soomlased, siis majanduslikult on neil sellest vähe võita.

Millal taastub Eesti ja Soome vaheline vaba liikumine?

Eestit on viimastel nädalatel ärritanud Soome valitsuse soovimatus leevendada riiki sisenemisele seatud piiranguid, mis on jätnud kümned tuhanded harjumuspäraselt Eesti ja Soome vahet pendeldavad töörändajad mitmeks kuuks ühele poolele lõksu. Lisaks Soomes tööl käivatele eestlastele, on suletud piir elulise tähtsusega probleem hulga turismiga seotud ettevõtjate jaoks. Ilmselt eeldasid neist paljud, et juba üsna kõrge vaksineerimismäär ja parem viiruseolukord lubavad sarnaselt eelmisele aastale piirid taas avada ning Soome turistid pääsevad lõpuks Tallinnasse nädalavahetust veetma ja ostusid tegema. Kahjuks näib piiride avamise otsus lükkuvat aina kaugemasse tulevikku, mis muudab rohkem kui kahtlaseks ka normaalsuse naasmise Tallinna vanalinna.

Soome tahab edu hoida

Soome valitsuse soovimatus piiranguid leevendada põhineb peamiselt just senisel edul. Põhjanaanabritel on võitluses koroonaviirusega läinud siiani väga hästi ja saavutatud soovitakse hoida võiduka lõpuni. Soome koroonaviirusesse suremusnäit miljoni elaniku kohta oli eelmise nädala seisuga 168, mis on Euroopa Liidu riikide seas konkurentsituult madalaim tulemus. Võrdluseks on Eestis, kus koroonaviirus samuti suhteliselt leebelt käitunud, surnud miljoni elaniku kohta enam kui 900 inimest, mitmetes teistes riikides küündib see morbiidne näitaja kaugelt üle 2000.

Hoolimata väga madalast suremusest, ei saa öelda, et Soome koroonapiirangud vähemalt siseriiklikult ülemäära karmid oleksid olnud. Oxfordi ülikooli poolt koostatava koroonapiirangute rangusindeksi järgi on Soome pigem paigutunud leebemate käskude ja keeldudega riikide hulka ja ehk on soomlasi hoopis aidanud nende põhjamaine omaette hoidev loomus. Ka viimastel nädalatel on piiranguid leevendatud ja hetkel on Soomes juba täiesti võimalik näiteks restoranis einestada, kuigi kinokülastuse ja kontserditega tuleb veel oodata. Samas ollakse väga ranged just piiriületuste suhtes: olgu sa

vaktsineeritud või vaktsineerimata, üle piiri pääsed vaid hädavajaduse korral. Kuigi Soome kodanikel on muidugi alati õigus kodumaale naasta, siis ei meelita taoline range kord ka soomlasi endid välismaareise ette võtma.

Soomet on säästnud vähene sõltuvus teenusmajandusest

Lisaks koroonale on Soome näidanud üles üllatavat vastupidavust ka majanduslikus mõttes. Mullune majanduslangus piirdus seal vaid 2,8%, samas kui mitmes lõunapoolses Euroopa riigis kukkus SKP pea 10%. Kui proovida Soome suhteliselt edu selgitada, siis lisaks madalale koroonaviiruse levikule oli oluline eelis mõistagi majanduse struktuur. Nimelt paistavad 2020. aastal majanduslikult enim kannatanud riigid silma oma suure teenussektori osakaalu poolest majanduses. Riikides nagu Kreeka, Horvaatia või Hispaania andis majutus- ja toitlustusvaldkond enne kriisi 6-8% kogu majanduses loodud lisandväärtusest. Soomes seevastu piirdus hotelli- ja restoranisektori osatähtsus 1,9%, mis on isegi grammi võrra vähem kui Eestis. Palju suuremat tähtsust omab Soome jaoks töötleva tööstuse ja ekspordi käekäik. Soomlaste õnneks osutus koroonakriis aga just tööstuse jaoks oluliselt leebemaks.

Soomlased kulutavad turismile rohkem raha, kui turistid Soome toovad

Lisaks teenussektori väikesele osakaalule on abiks seegi, et ühe keskmise reisiplane pidava inimese jaoks ei kuulu Soome ilmselt isegi TOP50 riikide hulka, mida külastada. Viimasel „normaalsel“ aastal 2019, ööbis Soome majutusasutustes 3,3 miljonit välituristi. Võrdluseks oli Eestis see number 2,3 miljonit, mis riigi suurust arvestades tähendab, et vähemalt suhtelisel skaalal on Eesti turismist oluliselt enam sõltuv.

Ent nagu „Päkapikula“ lastelaulus, armastavad soomlased ise väga reisida. Kriisieelsel 2019. aastal tegid soomlased umbes 10 miljonit välisreisi, millest 80% moodustasid just puhkusereisi. 2020. koroonaaastal langes puhkusereisi arv välismaale dramaatiliselt – enam kui 70%. Eesti jaoks positiivne oli see, et kui Lõuna-Euroopasse reisisid soomlased 80% vähem, siis Eestisse langes reiseid arv vaid poole võrra. Sellest ehk ka Tallinna turismiettevõtjate meelehärm: kui normaalse turismihooaja saabumises kaheldi juba varem, siis vähemalt Soome puhul hellitati lootust, et siin taastub reisimine kiiremini.

Soomlaste reisilembus ja välismaalaste napp huvi Soomet külastada peegeldub ka summades, mida välismaalased Soome toovad ja soomlased ise välismaale jätavad. Maksebilansi statistika põhjal „eksportisid“ soomlased 2019. aastal välisresidentidele reisiteenuseid 3,3 miljardi euro eest, samas kui samu teenuseid osteti välismaalt sisse enam kui 5 miljardi euro eest. Seega on turismi „netomõju“ Soomele pigem miinusmärgiga ja puhtalt majanduslikus vaates on Soome jaoks turismi puudumine ehk isegi kasulik.

Loomulikult ei ole usutav, et Soome valitsus piiride kinni hoidmisel just sellest argumendist lähtuks. Teisalt on ka selge, et turismist eluliselt sõltuvatel riikidel nagu Kreeka või Hispaania ei ole Soomega sarnast vabadust igavesti parema homset oodata.